

กระดานข่าวงานวิจัยใช้ได้จริง :

พืชอาหาร พืชสมุนไพร

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพืชภัณฑ์พืช
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

ประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2566

หมากก้นครก (อูธรธานี)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Polyalthia debilis* (Pierre) Finet & Gagnep.
วงศ์ ANNONACEAE
ชื่ออื่น กล้วยเต่า ตับเต่าเตี้ย ไข่เต่า

ไม้พุ่มขนาดเล็ก สูงได้ถึง 1 เมตร กิ่งอ่อนมีขนสั้นหนาแน่น แต่จะร่วงไปเมื่อกิ่งแก่ ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปขอบขนานถึงรูปไข่กลับแกมใบหอก กว้าง 2 - 5 เซนติเมตร ยาว 5 - 12 เซนติเมตร ปลายแหลม มน หรือมีติ่งแหลม โคนมน ขอบเรียบ แผ่นใบด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมันและเกลี้ยง ด้านล่างสีอ่อนกว่าและมีขนสั้นหนาแน่น เส้นแขนงใบข้างละ 7 - 10 เส้น ก้านใบยาวประมาณ 3 มิลลิเมตร มีขนหนาแน่น ดอกเดี่ยว สีเหลืองอ่อน ออกที่ซอกใบ ก้านดอกสั้น กลิบลี้นัย 3 กลีบ รูปสามเหลี่ยม กว้างประมาณ 2 มิลลิเมตร ด้านนอกมีขนอ่อนนุ่ม กลีบดอก 6 กลีบ เรียงสลับกัน 2 ชั้น ชั้นละ 3 กลีบ รูปไข่หรือรูปไข่แกมใบหอก กว้างประมาณ 4 มิลลิเมตร ยาว 5 - 8 มิลลิเมตร ปลายมน ด้านนอกกลีบมีขนละเอียดสีเหลืองอ่อน เกสรเพศผู้จำนวนมาก เกสรเพศเมีย 4 อัน ผลออกเป็นผลกลุ่ม มี 1 - 5 ผลย่อย/กลุ่ม ผลย่อยรูปทรงระบอก กว้าง 1 - 1.5 เซนติเมตร ยาว 2 - 3 เซนติเมตร มีรอยคอดระหว่างเมล็ด ปลายเรียวแหลม มีขนสั้นอ่อนนุ่ม ก้านผลยาวประมาณ 5 มม. ผลอ่อนสีเขียว ผลสุกสีเหลือง

การกระจายพันธุ์ พบในประเทศเมียนมาร์ ลาว เวียดนาม และกัมพูชา ประเทศไทยพบในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก-เฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก บริเวณพื้นที่ป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ที่ความสูงจากระดับทะเล 100 - 500 เมตร ออกดอกช่วงเดือนพฤษภาคม - สิงหาคม

การใช้ประโยชน์ ผลสุก รสหวานรับประทานเป็นผลไม้ ช่วยระบาย รากและต้น แก้ผิคล้ำแดง บำรุงน้ำนม รักษาโรคตับ ตับอักเสบ ตับแข็ง หมอยาสมุนไพรพื้นบ้าน อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ใช้ ราก ที่มีกลิ่นหอม ฆ่ายาแก้ประดง แก้ไข้

แหล่งอ้างอิง:

1. ราชบัณฑิตยสถาน. 2538. ออนุกรมวิธานพืช อักษร ก. กรุงเทพมหานคร: เพื่อนพิมพ์.
2. มานพ ผู้พัฒน์, ปรีชา การะเกด, ชีรวัดน์ ทะนันไธสง และกชพรรณ ศรีสาคร. 2563. พืชป่าสมุนไพร. กลุ่มงานพฤกษศาสตร์ป่าไม้, กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, กรุงเทพฯ

ผู้เรียบเรียง : นางสาวปาจรีย์ อินทะชูป นักวิชาการเกษตรชำนาญการ